

ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑ II

Πρακτικά θέματα και ενδεικτικές απαντήσεις για το φροντιστηριακό μάθημα στο Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο II

1. Μετά την ποινική δίωξη για κακούργημα, εναντίον του Α, ο Εισαγγελέας, που την άσκησε, δίνει γραπτή εντολή σε τακτικό ανακριτή, να διενεργήσει κυρία ανάκριση. Ο τελευταίος αρνείται: α) γιατί δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής σε βάρος του Α, β) γιατί η πράξη είναι πλημμέλημα και γ) γιατί η πράξη έχει παραγραφεί. Είναι νόμιμη η άρνηση του ανακριτή; Πώς θα λυθεί η διαφωνία Ανακριτή-Εισαγγελέα;

2. Ο Α, ομόρρυθμος εταίρος της ομόρρυθμης εταιρίας με την επωνυμία "Μ.Β και Σία" κατήγγειλε υπό την ιδιότητά του ως μέλος της Εταιρίας τους Β και Γ, συνδιαχειριστές της ως άνω Εταιρίας, για απάτη και υπεξαίρεση ιδιαίτερος μεγάλης αξίας κατ' εξακολούθηση, δηλώνοντας ταυτόχρονα ότι παρίσταται προς υποστήριξης της κατηγορίας που υπέστη από τις στρεφόμενες κατά της περιουσίας της Εταιρίας αξιόποινες πράξεις. Είναι νόμιμη η εν λόγω παράσταση πολιτικής αγωγής;

3. Ο κατηγορούμενος Α, που κλητεύθηκε απευθείας στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημ/κειού Αθηνών, θεωρεί ότι κακώς παραπέμπεται λόγω ανυπαρξίας ενδείξεων εις βάρος του. Ερωτάται αν έχει δικαίωμα προσφυγής. Υπάρχει περίπτωση ανάκλησής της εις βάρος του ασκηθείσης ποινικής δίωξης;

4. Ο Α καταδικάστηκε με απόφαση του Τριμελούς Εφετείου Αθηνών για απάτη σε βαθμό Πλημμελήματος σε 15 μήνες φυλάκιση. Ωστόσο, κατά την αποδεικτική διαδικασία εξετάστηκε από το δικαστήριο κάποιος μάρτυρας που δεν είχε γνωστοποιηθεί στον κατηγορούμενο κατά το άρθρο 326 ΚΠΔ. Επίσης, ο διευθύνων την συζήτηση δεν τήρησε κατά την εξέταση των μαρτύρων στο ακροατήριο την εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 350 παρ.1 ΚΠΔ. Ύστερα από αυτά ο Α ρωτά αν υπάρχει ακυρότητα στην όλη διαδικασία και αν υπάρχει δυνατότητα δικονομικής αξιοποίησης της.

5. Μετά την ολοκλήρωση της κύριας ανάκρισης για το αδίκημα της πλαστογραφίας σε βαθμό κακούργηματος που φέρεται τελεσθέν από τον Α, τίθεται το ερώτημα αν υπάρχει δυνατότητα αντίδρασης για τον Α του οποίου το αίτημα για διενέργεια γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης απορρίφθηκε από τον ανακριτή με την αιτιολογία της εκτιμώμενης μηδαμινής συνεισφοράς στο ήδη συγκεντρωθέν αποδεικτικό υλικό;

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Σύμφωνα με το άρθρο 246 παρ.1 και 2 Κ.Π.Δ την κύρια ανάκριση ενεργεί μόνο ο ανακριτής μετά από γραπτή παραγγελία του Εισαγγελέα σε κακούργηματα και σε πλημμελήματα στα οποία προβλέπεται η δυνατότητα επιβολής προσωρινής κράτησης καθώς και σε εκείνα στα οποία κατά την κρίση του συντρέχει περίπτωση να επιβληθούν στον κατηγορούμενο περιοριστικοί όροι κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 283 Κ.Π.Δ.

Με το άρθρο 247 εδ. α' Κ.Π.Δ ο ανακριτής έχει δικαίωμα να μην εκτελέσει την παραγγελία του Εισαγγελέα για την ενέργεια κύριας ανάκρισης, μόνο αν θεωρεί τον εαυτό του αναρμόδιο ή αν η πράξη δεν έχει αξιόποιο χαρακτήρα ή αν παραγράφηκε το αξιόποιο ή αν υπάρχουν λόγοι που εμποδίζουν ή αναστέλλουν την ποινική δίωξη.

Ο πρώτος λόγος άρνησης του ανακριτή να εκτελέσει την παραγγελία του Εισαγγελέως προς το ότι δεν υπάρχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής σε βάρος του Α δεν στηρίζεται στον νόμο 247 εδ α' Κ.Π.Δ και ως εκ τούτου δεν έχει δικαίωμα να διαφωνήσει ως προς την σκοπιμότητα της παραγγελίας για την διενέργεια κύριας ανάκρισης και έπρεπε να καλέσει τον κατηγορούμενο σε απολογία σύμφωνα με το άρθρο 270 παρ. 1 εδ α' Κ.Π.Δ. Μπορεί να θεωρηθεί η ανάκριση τελειωμένη χωρίς κλήτευση και απολογία του κατηγορουμένου αν μετά την διενέργεια ανακριτικών πράξεων δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις εναντίον του (άρθρο 270 παρ.1 εδ.β').

Και ο δεύτερος λόγος άρνησης του ανακριτή να εκτελέσει την παραγγελία του Εισαγγελέα δεν στηρίζεται στον νόμο 247 εδ α' Κ.Π.Δ, αφού η άσκηση της ποινικής δίωξης και ο χαρακτηρισμός της πράξης ως κακούργημα ανήκει στην αρμοδιότητα του Εισαγγελέα.

Ο δε τρίτος λόγος άρνησης του ανακριτή να εκτελέσει την παραγγελία του Εισαγγελέα στηρίζεται στον νόμο (άρθρο 270 εδ α' Κ.Π.Δ), αφού η συγκεκριμένη πράξη έχει παραγραφεί ως κακούργημα .

Συνεπώς οι δύο πρώτοι λόγοι άρνησης του ανακριτή να εκτελέσει την παραγγελία του Εισαγγελέα δεν είναι νόμιμοι. Ο δε τρίτος λόγος είναι νόμιμος.

Στις περιπτώσεις αυτές για την διαφωνία μεταξύ ανακριτή και Εισαγγελέα αποφασίζει το δικαστικό συμβούλιο (άρθρο 247 εδ.β' Κ.Π.Δ).

2. Είναι αυτονόητο ότι τα ν.π. έχουν την δυνατότητα να ασκήσουν δήλωση παράστασης προς υποστήριξη της κατηγορίας εφόσον βέβαια είναι παθόντα ή αμέσως ζημιωθέντα (όπως και τα φυσικά πρόσωπα) από την αξιόποινη πράξη οπότε παρίστανται στο δικαστήριο με όποιον τα εκπροσωπεί.

Σύμφωνα με το άρθρο 63 νομιμοποιείται το νομικό πρόσωπο που υπέστη ηθική βλάβη κατά τον Αστικό Κώδικα από την συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη και δικαιούται κατά το άρθρο 67 παρ.1 σε άσκηση και διατύπωση της παράστασης για υποστήριξη της κατηγορίας. Ειδικά για τη ηθική βλάβη το ν.π. τέτοια υφίσταται κατ' εξαίρεση και επομένως δικαιούται να παραστεί για υποστήριξη της κατηγορίας μόνον όταν η προσβολή αναφέρεται στην πίστη, την υπόληψη, δραστηριότητά του ή το μέλλον του. Αντίθετα, δεν δικαιούνται να παραστούν για υποστήριξη της κατηγορίας στην ποινική διαδικασία οι εμμέσως ζημιωθέντες από το έγκλημα όπως π.χ. τα φυσικά πρόσωπα μέλη του ν.π. εκτός αν η αξιόποινη πράξη τελέσθηκε από τον διαχειριστή της Ο.Ε. οπότε άμεση βλάβη υφίστανται και οι ομόρρυθμοι εταίροι.

Συνεπώς, επειδή πρόκειται σύμφωνα με τα πραγματικά περιστατικά για έγκλημα που έγινε κατά της ομορρύθμου εταιρίας με τη επωνυμία "MB και Σια" από τους Β και Γ συνδιαχειριστές της, δικαίωμα παράστασης για την υποστήριξη της κατηγορίας εκτός απ' αυτή που εκπροσωπείται από τον νόμιμο εκπρόσωπό της, έχει και ο Α ομόρρυθμος εταίρος της αφού σύμφωνα με τα ανωτέρω υπέστη άμεση βλάβη από την συγκεκριμένη αξιόποινη πράξη. Κατόπιν των ανωτέρω είναι νόμιμη η εν λόγω παράσταση προς υποστήριξη της κατηγορίας από τον Α ομόρρυθμο εταίρο της άνω εταιρίας.

3. Ο κατηγορούμενος Α που κλητεύθηκε απευθείας με κλητήριο θέσπισμα στο ακροατήριο του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Αθηνών και θεωρεί ότι κακώς παραπέμπεται λόγω ανυπαρξίας ενδείξεων εις βάρος του έχει δικαίωμα σύμφωνα με το άρθρο 322 παρ.1 και 2 Κ.Π.Δ. προσφυγής. Την εν λόγω προσφυγή μπορεί να την ασκήσει ο Α είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω αντιπροσώπου, ενώπιον του εισαγγελέως Εφετών μέσα σε δέκα μέρες από την επίδοση του κλητηρίου θεσπίσματος και με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 474 Κ.Π.Δ.

Σε περίπτωση που ο Εισαγγελέας Εφετών κάνει δεκτή την προσφυγή του Α σύμφωνα με το άρθρο 322 παρ.3 περ.β'Κ.Π.Δ. διατάσσει την εισαγωγή της υπόθεσης στο Δικαστικό Συμβούλιο.

Δυνατότητα για ανάκληση της ποινικής δίωξης δεν υπάρχει, έστω και αν τόσο ο Εισαγγελέας Εφετών όσο και ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών που άσκησε την δίωξη έχουν τελικά πειστεί για την ολοσχερή ανυπαρξία ενδείξεων ενοχής ή ακόμη και για το ότι η άσκηση της ποινικής δίωξης οφείλεται σε παραδρομή σύμφωνα και με το αξίωμα του μη ανακλητού της ποινικής δίωξης από τον Εισαγγελέα που την κίνησε που επιβάλλεται από το Δημόσιο και υποχρεωτικό χαρακτήρα της.

Μόνο αρμόδιο σ' αυτό το στάδιο της διαδικασίας να σταματήσει την ποινική δίωξη είναι το Δικαστικό Συμβούλιο (310 Κ.Π.Δ.).

4. Η ακυρότητα που επέρχεται από την εξέταση μάρτυρα, ο οποίος δεν γνωστοποιήθηκε κατά το άρθρο 326 Κ.Π.Δ. ή δεν γνωστοποιήθηκε νομίμως είναι μεν απόλυτη (άρθρο 171 παρ.1 περ.δ') πλην όμως καλύπτεται αν δεν προταθεί εγκαίρως Κατά το άρθρο 175 παρ.1 και 2.

Από το πρακτικό προκύπτει ότι για την εξέταση από το Δικαστήριο του μάρτυρα Α ο οποίος δεν είχε γνωστοποιηθεί στον κατηγορούμενο και ο οποίος παρευρίσκετο στο ακροατήριο, ούτε εναντίωση υπεβλήθη για την εξέταση αυτού (μάρτυρα) ούτε προτάθηκε ακυρότητα της εξετάσεως αυτού από τον κατηγορούμενο.

Συνεπώς η απόλυτη ακυρότητα της διαδικασίας στο ακροατήριο, που παραβιάζει την υπεράσπιση του κατηγορουμένου (άρθρο 171 παρ.1 περ.δ') εκ της εξετάσεως μη γνωστοποιηθέντος μάρτυρος, καλύπτεται.

Η νομολογία δέχεται ότι η ακυρότητα που επέρχεται από την εξέταση μάρτυρα ο οποίος δεν γνωστοποιήθηκε κατά το άρθρο 326 Κ.Π.Δ. ή δεν γνωστοποιήθηκε νομίμως είναι σχετική ακυρότητα, η οποία καλύπτεται εάν δεν προταθεί εγκαίρως (αριθμός 47/2009 Α.Π. Ε' Ποινικό Τμήμα)

Η τήρηση της διάταξης του άρθρου 350 παρ.1 Κ.Π.Δ. η οποία αναφέρεται στην εξέταση μαρτύρων των οποίων δεν διατάχθηκε η αποχώρησή τους στο προορισμένο γι' αυτούς δωμάτιο, σκοπούσα στον μη επηρεασμό των μαρτύρων από το περιεχόμενο της καταθέσεως ήδη εξετασθέντων μαρτύρων, επιβάλλεται κατά την διεξαγωγή της δίκης ενώπιον των Πρωτοβαθμίων Δικαστηρίων όχι όμως και ενώπιον

των κατ' έφεση δικαστηρίων αφού ήδη κατά την εκκλητή δίκη το περιεχόμενο των μαρτυρικών καταθέσεων είναι γνωστό. Σε κάθε περίπτωση η παραβίαση της άνω διατάξεως δεν είναι ταγμένη επί ποινή ακυρότητος ούτε ανάγεται στην υπεράσπιση του κατηγορουμένου ή την άσκηση άλλων προσηκόντων σ' αυτόν δικαιωμάτων.

Κατόπιν των ανωτέρω προκύπτει ότι από την παράβαση της άνω διατάξεως δεν δημιουργείται ούτε απόλυτη αλλά ούτε σχετική ακυρότητα .

Συνεπώς δεν υπάρχει δυνατότητα δικονομικής αξιοποίησης των άνω πραγματικών περιστατικών εκ μέρους του Α.

5. Σύμφωνα με το άρθρο 183 Κ.Π.Δ. ο Α, υπό την ιδιότητα του διαδίκου και συγκεκριμένα του κατηγορουμένου, είχε δικαίωμα να αιτηθεί από τον ανακριτή την διενέργεια της γραφολογικής πραγματογνωμοσύνης. Παράλληλα το άρθρο 274 εδ.β' Κ.Π.Δ. (υποχρέωση έρευνας των μέσων υπεράσπισης) δεν επέτρεπε εδώ στον ανακριτή να αδιαφορήσει και να αντιπαρέλθει σιγή το εν λόγω αίτημα, αλλά τον υπαγόρευε να εξετάσει τη διαφαινόμενη αποδεικτική χρησιμότητα της πραγματογνωμοσύνης αυτής.

Ανακριτή υποχρέωση ωστόσο στοιχειοθετείται αναφορικά με την διερεύνηση και όχι και με την άνευ ετέρου αποδοχή τέτοιου είδους αιτημάτων. Η ικανοποίηση των τελευταίων απόκειται στην κρίση του ανακριτή και ενδεχόμενη απόρριψη (κατά μείζονα λόγο όταν διατυπώνεται ρητώς και συνοδεύεται από αιτιολογία όπως εν προκειμένω) θεμελιώνει απλώς δικαίωμα προσφυγής του κατηγορουμένου στο Δικαστικό Συμβούλιο (307 περ.α'Κ.Π.Δ.) προς άρση της διαφωνίας και σε καμία περίπτωση δεν επάγεται την απόλυτη ακυρότητα της προδικασίας. Με δεδομένο περαιτέρω, ότι η υπό συζήτηση προσφυγή συγχωρείται κατά την διάρκεια της ανάκρισης και η προκειμένη διαδικαστική φάση έχει τυπικώς περατωθεί, δυνατότητα δικονομικής αντίδρασης για τον Α πλέον δεν υφίσταται.